

Eurynome spinosa

Långhornad knölkrabba

Kräftdjur, Marina tiofotade kräftdjur

— NE — NA — LC — **DD** — NT — VU — EN — CR — RE —
Kunskapsbrist (DD)

Klass: Malacostraca (storkräfter), **Ordning:** Decapoda (tiofotade kräftdjur), **Familj:** Majidae (knölkrabbor),
Släkte: *Eurynome*, **Art:** *Eurynome spinosa* - långhornad knölkrabba Hailstone, 1835 **Synonymer:**

Kännetecken

*En liten långsträckt krabba som är påtagligt knölig både på kroppen och benen och som ser ut att ha två horn i pannan. Även ryggsköldens kanter har stora och små taggar/tänder. Skiljer sig från *Eurynome aspera* genom att de vårtaktiga utskotten (knölar) längs bakkanten på ryggskölden inte bildar en halvmåne, att det finns en mittknöl på ryggskölden och på att panntaggens båda delar är längre och smalare.*

Totallängd: max 6–13 mm. De flesta karaktärer stämmer överens med dem hos knölkrabba *Eurynome aspera*, och arten var synonymiserad med *E. aspera* fram till början av 1960-talet. De viktigaste karaktärerna som skiljer de båda arterna åt står nedan i *kursiv stil*. Ryggskölden är mer eller mindre droppformig, bredast baktill och avsmalnande framåt och med djupt kluven panntagg. Ryggskölden har små knölar, trubbiga taggar eller större knölar (vårtaktiga utskott). *Uppe på ryggsköldens mitt sitter några utskott i en gles cirkelform runt en större knöl, och på vardera sidan om mittlinjen framför denna sitter också en stor knöl. Baktill på mitten finns en avlång knöl som på vardera sidan omges av fem till sex utskott i en halvcirkel. Mellan den främre samlingen och den bakre finns ett mittutskott på ryggskölden. Knölar längs bakkanten är inte sammansmälta till en "halvmåne" utan sitter fria från varandra.* Ryggsköldens bakre sidokanter har många små trubbiga taggar på rad. Ryggsköldens formationer av taggar och utskott påminner om dem hos *E. aspera*, men taggarna är fler och mindre och inga av dem är sammansmälta till större enheter. Sidokanterna från mitten (där ryggskölden är som bredast) och framöver är något längre än de bakre sidokanterna och har fyra sidotaggar bakom ögonhålstaggen. Den första taggen är en stor trekantig, flat tagg och de följande tre är mindre och trubbiga. Panntaggen är kluven med en V-formig öppning mellan de två smalare och långa (jämfört med *E. aspera*), utåtböjda och spetsiga tänderna. Bredden tvärs över basen av panntaggen (i hacket som bildas mellan panntaggen och framkanten av ögonhålas utskjutande överkant) är oftast tydligt mindre än panntaggarnas längd. Taggarna är vanligen längre hos hanar än hos honor. Ögonhålas överkant sitter tätt mot eller är ibland helt sammansmält med ögonhålstaggens framkant. Ögonhålstaggen är också ibland sammansmält i sin bakkant med den första flata, trekantiga sidotaggen. Ögat har ungefär samma diameter som eller något mindre diameter än skaftet. Ögonskaftet är relativt kort och det är bara yttersta delen av ögat som är synligt från översidan. Första antennen fälls ihop lite snett longitudinellt. Andra antennens basala segment sitter fastväxt i frontens undersida och är nästan lika brett som långt och rundat framtill. Antennsprötet är kort och når nätt och jämnt utanför panntaggen. Från andra antennens bas löper en sned knölförmig kant in på överläppen. Tredje paret käkfötter är tätt håriga, och ischium har två rader av små knölar, vilket också gäller för merus.

Krossklon och saxklon är obetydligt skilda åt i form, ofta långa och slanka. Första och andra paret gångben (efter klobenen) är hos hanen mycket kortare än klobenen, och även hos honan är gångbenen något kortare än klobenen. Klosaxen är tydligt kortare än handen (propodus) och carpus och merus har utskott och trubbiga taggar. Gångbenen har rader av trubbiga taggar längs merus och carpus. Dactylus (yttersta segmentet) på gångbenen är ungefär lika lång som propodus (näst yttersta segmentet) och båda är täckta *av glesa hår*, bortsett från den nakna spetsen på dactylus. Bakkroppens segment är håriga och alla sju segmenten är fria och rörliga hos båda könen.

Panntaggen har två rader av korta, styva och hakformiga hår, vilka sträcker sig bakåt på vardera sidan av ryggsköldens främre halva. Även klo- och gångbenen har hakformiga hår, men också vanliga raka hår, de är dock inte lika håriga som föregående art. Tack vare de hakformiga håren kan krabban fästa små bitar av alger, svampdjur eller annat bottenmaterial på kroppen för att kamouflera sig.

Färg och mönster. Kan variera men ofta brunaktig till gråaktig eller rödbrun, undersidan och klosaxarna ljusare.

Utbredning och status

Långhornad knölkrabba är sällsynt och det finns bara några få fynd på svenska västkusten norr om Göteborg. Den europeiska utbredningen (som har kontrollerats inte vara *Eurynome aspera*) sträcker sig från västra och södra Norge, via syd och västkusten i England, Kanalöarna, nordvästra Spanien till Azorerna och Neapelbukten och Adriatiska havet i Medelhavet.

Generellt verkar arten vara sparsamt förekommande i hela sitt utbredningsområde. I svenska vatten har den påträffats sällsynt i norra Bohuslän främst i Kosterområdet. På 1970- och 80-talen påträffades arten regelbundet, men på senare år har knappt några fynd av arten gjorts därifrån. Under Svenska artprojektets marina inventering 2006–2009, Utsjöbankarna II 2009 samt Svabergsinventeringen 2010 gjordes fynd av arten vid totalt fyra lokaler från Svaberget utanför Smögen, ned till utanför Öckerö i Göteborgs norra skärgård.

Ekologi

Långhornad knölkrabba är en marin art som lever på hårdbotten och grusbotten.

Djup (generellt) 3–120 m (oftast under 20 m i Sverige).

Arten är mycket stillsam, rör sig sakta och är svår att få syn på. Kamouflageeffekten förstärks ytterligare av påväxten av alger och dylikt på ryggskölden. Under tidig vår och försommar bär honorna på rom under bakkroppen.

Hot

Arten påverkas troligen negativt av det intensiva bottentrålfisket, där den ingår i bifångst.

Åtgärder

I dagsläget är det inte klarlagt hur arten påverkas av trålfiske och miljöförändringar i havet. Bättre underlag för skattning av status, populationsstorlek och tillväxtkapacitet behövs.

Övrigt

Namngivning: *Eurynome spinosa* Hailstone, 1835. Descriptions of some Species of Crustaceous Animals; by S. Hailstone, Jun. Esq.: with Illustrations and Remarks by J. O. Westwood, Esq. F. L. S. &c. - Annals and Magazine of Natural History, 8: 261–277 + 394–395 + 551–553. (beskrivning på sidorna 549–550 och Fig. 47). Synonymer: *Eurynome tenuicornis* Malm, 1861; *Eurynome aspera* var. *tenuicornis* Lagerberg, 1908.

Etymologi: spinosus (lat.) = full av tornar, taggar, taggig.

Litteratur

Berggren, 2011. Vad gömmer sig på Svabergsgrunden – resultat av marinbiologiska undersökningar 2009–2010. Rapport från projekt Hav möter land. Länsstyrelsen rapport 2011:1.

Enckell, P.H. 1998. Kräftdjur. 2:a upplagan. Fältfauna. Graphic publishing. BILD Fig. 2864.

Hansson, H.G. 2011. Marina sydkandinaviska "evertebrater". Webb-upplaga.
http://loven.gu.se/digitalAssets/1480/1480031_hansson-2011.pdf

Hayward, P.J. & Ryland, J.S. 1995. Handbook of the Marine Fauna of North-West Europe. Oxford University Press. BILD Fig. 8.60.

Ingle, R.W. 1983. Shallow-water crabs. Synopsis of the British Fauna 25. BILD fig. 54.

Karlsson, A., Berggren, M., Lundin, K. & Sundin, R. 2014. Svenska artprojektets marina inventering – slutrapport. ArtDatabanken rapporterar 16. ArtDatabanken, SLU. Uppsala.

Marine species identification portal. <http://species-identification.org>.

World register of marine species. 2015. www.marinespecies.org.

Författare

Matz Berggren 2017 (kännetecken, ekologi, utbredning, bearbetad av Ragnar Hall, ArtDatabanken). Kennet Lundin 2004. Reviderad Kennet Lundin 2015. © ArtDatabanken, SLU 2015 (naturvårdsinformation).